

אשרי האיש

החסידות בדרך רבוה"ק זיע"א

מפי ספרים וסופרים

"יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם"

קוטע את דברי אביו, ומבשר לו שהכל היה טעות, ולא צריך עוד לעסוק בדברי עסקנות בענין הזה, ובכך ניתק את הטלפון בטענה שהנו ממחר... האבא יושב לו עלוב עד עמקי נשמתו. מתי שהבן היה צריך עדיין אותו, ומתי שהיה צריך ביקש עזרה, ומי שלא צריך, הוא אפילו לא מעדכן שבישרו לו טובות, ואפילו להעריך ולומר תודה על כל העזרה לא טרח... באמת אם היינו מתבוננים אחר כזו התנהגות, היינו אומרים וקובעים שכזו התנהגות, היא נקראת התנהגות גרועה ביותר, וכך לא מתנהג אדם אנושי! במה דברים אמורים. היו זמנים שפחדנו מפני הבאות, לא יצאנו אפילו מפתח ביתנו, פן נדבק ונחלה, ואולי אפילו... והתפללנו וזעקנו אל אבינו שבשמים שיעזור לנו בעת הזאת. אבל... שכל זה נגמר, יש לנו לומר "תודה אבא" על כל מה שאתה עושה עמנו ערב ובוקר וצהריים, כמה חסד וטוב אתה גומל עמנו בכל הזמנים "אבא מודה לך מאוד".

וכל זה מרומז בפרשתנו (ט"ז, כ"ח) "ויאמר משה בזאת תדעון כי ה' שלחני לעשות את כל המעשים האלה כי לא מלבי" שכל מה שעשה משה רבינו ע"ה אמר לקרח זה 'לא מלבי' אלא הכל מרבונו של עולם, ובמקום להודות לו, אתה עושה נגד רצונו ית'!?"

ומבואר יפה בספה"ק "קדושת לוי" בפרשתו "יש שהצדיק פועל דבר אף על פי שלא נגזר מלמעלה אף על פי כן הצדיק בתפילתו פועל זאת. ויש שהצדיק ממשיך הפעולה מלמעלה מה שנגזר מלמעלה וכאן חשדו ישראל את משה רבינו ואהרן שהם בצדקתם פעלו זאת בתפילתם. וזהו שאמרו אתם המיתם את עם ה' וזהו שאמר משה רבינו כי לא מלבי, כלומר הדבר הזה מן הקדוש ברוך הוא נגזר ולא אנחנו בתפילתנו".

באחד מהימים בשעות הצהריים דופקים על דלת בעל הבית פקידים מאת המלך, פותח את הדלת, מבקשים ממנו לחתום על קבלת המסמך, לפליאתו הרבה הוא מוכן לחתום, ויוצאים הם לדרכם. מתיישב הוא על כסא פותח את המכתב, וחשכו עיניו, על המכתב מתנוססת חותמת בית המשפט, ובתוך המכתב קוראים לו להגיע ביום פלוני בשעה פלונית, לדון ולחקור על העבירה שעשתה כנגד החוק.

תופס את הטלפון מתקשר לאביו, ומבשר לו את הבשורה המרה שקיבל הוא עכשיו, האבא גם לא הבין לאיזה מכשול הבן שלו נכנס שהוא צריך לעמוד מול השופט בבית המשפט. הבן אומר בתחנונים לאביו "אבא אני פוחד" "אני לא יודע מה רוצים ממני, מה חטאתי ומה פשעתי". והאבא מבטיח שמרגע זה ואילך הוא ינסה לבדוק בשביל מה הגיע הרעה הזאת.

האבא נכנס מיד לבדיקות. התקשר לעורכי דינים, התקשר ובירר אצל הקרובים למלכות, מה עשה בנו. וכל יום ויום הבן מתקשר לאביו ומזהיר אותו אל שמתקרב יום המשפט, והוא פוחד מאוד, מה אני יה צריך לשבת מאחורי סורג ובריח בבית כלא למשך ימים חודשים או שנים. ושיניו דא לדא נקשן. והאבא מגביר את עבודתו.

לאחר כחודש ימים מקבל הבן שוב מעטפה שעליו מתנוססת בתפארה סמל בית המשפט, אבל פה הגיע לבשר לו טוב שהיתה כאן טעות, והמכתב היה ממוען לאדם אחר בכלל, ומבקשים את סליחתם. והפחד והלחץ ירד, והרגיש כאילו הורידו אבן נגולה מעל ליבו.

אמנם את האבא, הוא לא טרח אפילו לעדכן, ומשום כן המשיך האבא בעבודתו. יום אחד מצלצל הטלפון בבית הבן, האבא על הקו, הוא מבשר שלאחר עבודה של ימים וליילות מצאנו איזה אור בקצה המנהרה... הבן מיד

אמרות טהורות

אמרות קודש מרבותינו הק' מאלכסנדר

שקול ככל ישראל והוא שורש כל ישראל ח"ו לחלוק עליו וזה היה טעות קרח, ע"כ תוכן דה"ק.

ואפשר עוד לבאר את טעות קרח ע"פ דברי הרמב"ם (הלכ' תשובה פ"ה ה"ב) שכל אדם ראוי לו להיות צדיק כמשה רבינו או ח"ו רשע כירבעם, אבל קרח חשב שמעלת משרע"ה אינו מצד עבודתו הק' להשי"ת אלא מכח נשמתו שחוצבה ממקום גבוה מאוד והוכנה בשמים לקבל התורה ולעשות האותות והמופתים. ולכך אמר 'כי כל העדה קדושים ובתוכם ה' כלומר כלל ישראל נקראו קדושים ע"י שיש בכ"א החלק אלוך ממעל ואיך יתכן שיתנשא איש ישראל בזה שנתן לו משמים ולא מכח עצמו, וזהו שאמר 'ומדוע תתנשא על קהל ה', שכונתו לומר מה לכם להתנשאות במעלה זו שקבלתם את התורה"ק הלא דבר זה הוא רק ממתנת הבורא ית"ש ולא מצד עבודתכם. (אמונת משה)

כל מחלוקת קרח ועדתו היה בשקר יסודה

כל מחלוקת שהיא לשם שמים סופה להתקיים, ושאינה לש"ש אין סופה להתקיים, איזה היא מחלוקת שהיא לש"ש, זו מחלוקת הלל ושמאי, ושאינה לשם שמים, זו מחלוקת קרח וכל עדתו (משנה אבות ה', י"ז).

ונבאר המשנה עפ"י דברי הנועם אלימלך (ליקוטי שושנה ד"ה איזה) אשר לכאורה היה לו לומר "מחלוקת קרח ועדתו עם משה", אלא כי קרח היה חולק גם עם עדתו, שהם בעצמם ג"כ היו שונאים זה את זה, כי התאוו כ"א להיות ראש, ומזה מוכח שכל מחלוקתם בשקר יסודה.

"קחו עמכם דברים"

במד"ר (י"ה, א') ויקח קרח (ט"ז, י') אין ויקח אלא משיבות דברים וכו' וכה"א (הושע י"ד, ג') קחו עמכם דברים.

יש אנשים אשר מדברים בלא להשים לב מה הם מוציאים מפייהם, ולא חושבים בכלל מי שם פה לאדם, אשר צריך לדבר בו דברים הנצרכים, ולא ח"ו דברים בטלים. לכן אומר הכתוב 'קחו עמכם דברים' היינו שתקחו עצמכם עם הדברים שאתם מדברים, שלא יהיה דיבור בלא גוף, כגוף בלא נשמה ר"ל.

(ישמח ישראל. ועיי"ש עוד בהרחבה בראשית דבריו של רבינו ז"ע שמביא את הדוגמה מקרח שעשה דברים ולא שם את לבו אליהם)

כלל ישראל נקראים קדושים ע"י שיש להם חלק אלוך ממעל

ויקח קרח בן יצהר וגו'.

איתא בספה"ק 'ישמח ישראל' בשם מרן האדמו"ר הזקן זי"ע שהקשה האידך טעה קרח בגדולת משה רבינו ע"ה הרי ראה בשעת קבלת התורה שאהרן מחיצה לעצמו ומשה מחיצה לעצמו. וביאר ע"פ הגמ' (ב"מ נט.) גבי תנורו של עכנאי ר"א מטרה וחכמים מטמאין שאמרו לו לר"א לא בשמים הוא, והר"ן ביאר שהתורה נמסרה לחכמים וכפי שכל החכמים כן היא לאמיתה של תורה. וזהו שאמר קרח כי עכשיו ההלכה הוא כמשה, משום שאין חולק עליו. משא"כ אם רוב ישראל יחלוקו עליו אזי ע"פ ד"ת אחרי רבים להטות לא יהיה הלכה כמשה, וזהו שתרגם אונקלוס ויקח קרח ואתפלג קרח משום שנעשה בר פלוגתא של משה. וזה היה טעותו, דמה שכתוב 'אחרי רבים להטות' זה רק אם אנו מסופקים בדעת משרע"ה, משא"כ משה רבינו שהיה

וזהו שפירש רש"י ל"ט"ז, א' ויקח קרח, לקח א"ע לצד אחר להיות נחלק מתוך העדה, ר"ל שבאמת עשה הכל לצורך עצמו בלבד, וזהו שתרנגם אונקלוס ואתפלוג, שיהיה חלק נפרד לגמרי מתוך העדה. וז"פ הגמ' (סנהדרין קי.) אמר רב כל המחזיק במחלוקת עובר בלאו שנאמר (י"ז, ה') ולא יהיה בקרח ובעדתו, ר"ל מי שמחזיק במחלוקת בדרך פילוג וחילוק, כשכוונתו אינה לשם בירור האמת, רק מחלוקת לשם כבוד וכיו"ב, אזי עובר על לאו ולא יהיה בקרח ועדתו, אבל מחלוקת לש"ש, לשם בירור האמת, במחלוקת הלל ושמאי, זה הוא עצם השלום, בבחי' אמת והשלום אהבו.

ובמדת האמת זוכים לחדש, כמאמר אדמו"ר בעל "ישמח ישראל" ז"ע (פ' נצבים אות ב') חסד ואמת יקדמו פניך (תהילים פ"ט, ט"ו), ר"ל אם ירצה לעורר מדת חסד, אמת יקדמו, יקדים א"ע במדת אמת, וממתיקים בזה מידת הדין לחדש ורחמים, ברמז אמת' שעולה בגי' דינא חסד ורחמים'. וזהו הענין במה ששמעו רבב"ח (ב"ב עד. תנחומא קרח יא) בלועי קרח דהוון קאמרי משה אמת ותורתו אמת והן בדאין, כי בזה שמעוררים מדת האמת ממתיקים בדין לחדש ורחמים, ועי"ז יהיה להם תיקון, כדאיאת (תנחומא שם) שלעתיד לבוא הקב"ה עתיד להוציאן, ועליהן אמרה חנה (שמואל א'-ב, ו') ה' ממית ומחיה מוריד שאול ויעל.

(אמרי מנחם)

ווארט

צדיק גזר והקב"ה מקיים

כי לא מלבי. ויבואר בו הפסוק אתם המיתם את עם כו'. הכלל, יש שהצדיק פועל דבר אע"פ שלא נגזר מלמעלה אעפ"כ צדיק בתפילתו פועל זאת. ויש שהצדיק ממשיך הפעולה מלמעלה מה שנגזר מלמעלה. וכאן חשדו ישראל את משה רבינו ואהרן שהם בצדקתם פעלו זאת בתפילתם. וזהו שאמרו אתם המיתם את עם ה'. וזהו שאמר משה רבינו כי לא מלבי, כלומר הדבר הזה מן הקב"ה נגזר ולא אנחנו בתפילתנו.

(קדושת לוי)

מרגניתא דיצחק

פנינים בסדר פסוקי פרשת השבוע

לע"נ הרה"ח ר' יצחק
בן הרה"ח ר' משה אריה זצ"ל
נלב"ע ו' סיון תשע"ד

(שפת אמת)

קול כו' שבת אחים גם יחד כנ"ל.

עבודת מתנה אתן את כהונתכם והזר הקרב יומת. יש לפרש בזה בדרך רמז על פי דאיאת בש"ס (ברכות כח:) העושה תפלתו קבע אין תפלתו תחוננים וזהו (ברכות לד:) אם שגורה תפילתי בפי יודע אני שהוא מקובל ואם לאו היינו שלא נשלח דבורים בפיו האיך להתפלל רק הוא עצמו קובע לו תפלה אז יודע אני שהוא מטורף והיינו שאין תפלתו תחוננים והנה מטורף הוא כולל ב' ענינים או החולה רחמנא ליצלן או התפלה היא מעורבת ומטורפת ואינה תפלה זכה, וזהו יש לומר הרמז בפסוק עבודת מתנה אתן את כהונתכם היינו העבודה והתפלה שלכם אני אתן לכם בתורת מתנה שתהיה שגורה בפיהם ולכן והזר הקרב יומת פירוש לא יוכל להתקרב הסמאל שהוא אל זר לא לחולה ולא לתפלה כי תהיה התפלה שגורה ומקובלת אמן והבן.

(דגל מחנה אפרים)

פרשיות קרח חוקת בלק. פעם שאל הרה"ק ר' אברהם שמחה מבארניב זצ"ל בצעירותו את דודו הרה"ק מרוזוודוב זצ"ל, מדוע בפרשיות קרח חקת בלק יש בכ"א מהן את האות ק', אבל באחת מהן בתחילה, בשניה באמצע ובשלישית בסוף.

והשיב לו, שהאות ק' מרמז על הקדושה (כמאז"ל שבת קה.). קרח התחיל את מחלקותו באומרו "כי כל עדה כולם קדושים", ולכן האות ק' בראשית הפרשה. פרשת חוקת מתחילה בענין פרה אדומה המטהרת את הטמאים ומטמאת טהורים, לכן אות ק' היא באמצע, ופרשת בלק מדובר במוזאב, שלבסוף יצאו מהן רות המזאבית אמה של מלכות דודו המלך, ולכן האות ק' היא בסופה.

(החכמה מאין)

דקדק כ"ק אבי אדמו"ר ז"ע מדוע לא התפלל משרע"ה עליהם (על קרח ועדתו) כי כל התפילות הם רק מצד הכלל כמו שמתפללין גם על חולה בתוך שאר חולי ישראל, וכן כל התפילות, ואמר שהם היו כנגד התכללות הכלל ולכן לא ה' יכולה להועיל תפילת משרע"ה עליהם [והבן]. (שם משמואל, סוכטשוב)

רב לכם בני לוי (ט"ז, ז). וקרח שפיקח היה מה ראה לשטות זו (רש"י). הסביר ה"אמרי חיים" מויזניץ זצ"ל ש"זה היה כל החסרון שלו שהיה פיקח מדי, אלא צריכים ללכת בתמימות".

(מאיר החיים)

ויקח קרח (ט"ז, א'). מפרשי ז"ל: לקח א"ע לצד אחר וכו'. אמר הה"ק מראפשיץ שמעלת הפקח הוא שמחזיק בשעת מחלוקת עם שני הצדדים ויודע היאך לצאת ידי שניהם, והרמז לזה כי "פקח" עולה שפני פעמים "צד", דהיינו שהפקח מחזיק תמיד בשני הצדדים. וזהו שכתב רש"י ל"ל לקח א"ע לצד אחר וכו', וקרח שפקח היה מה ראה לשטות זה, פי' כיון שפקח היה מה ראה לשטות זה ליקח עצמו לצד א', הרי פקח צריך להיות מחזיק בשני הצדדים.

(חמדה גנוזה, דמיגרדא)

הבדלו מתוך העדה הזאת (ט"ז, כ"א). המגיד מקוזניץ היה אומר, דהנה מציינו עונשים חמורים לעוברי עבירה, אך לא ציוותה התורה להיבדל מהם, רק במקום א' בלבד. מוצאים אנו הוראה מפורשת מפי הגבורה "הבדלו מתוך העדה הזאת", רק אצל קרח ועדתו. מבעלי מחלוקת מצוויים אנו להבדל, משא"כ משאר בעלי עבירות.

(ילקוט עבודת ישראל)

ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומתי וגו' (יה, ח). יש לדקדק למה נסמכה פרשת [מחלוקתו של] קרח למתנות כהונה, ומה מלמדת אותנו התורה בזה. ונראה דבא ללמדנו ולהורות לנו איך הקב"ה אוהב צדיקים, כי לא די שהוא שומר ומצילם מידי כל הקמים עליהם שאין ביכולתן להרע להם, רק אדרבה הקב"ה מוסיף להם ע"י זה יותר טובות וברכות ומתנות מן השמים, והשונאים נכנעים תחתיהם. למען ידעו דור אחרון לכל יקל שום אדם את ראשו לקנטר ח"ו על הצדיק שבדורו. בשם אדמו"ר זלה"ה.

ילקוט מנחם להרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב ז"ע,
ומצוין בשפתי צדיקים בכת"ק, ד"מ, ח"מ, א"ד בריש הפרשה

וישלח משה לקרא וגו' בני אליאב ויאמרו לא נעלה. האי 'בני אליאב' האמור כאן הוא לכאורה מיותר. וגם מהו הלשון 'לא נעלה' היה לו לומר לא נלך. אכן יש לומר, דהנה משה רבינו עליו השלום רבן של כל הנביאים היה דורש טוב לעמו וחפץ בטובתם, ולזאת היה מחזר על כל הצדדים בכל האפשרי לבקש איזה עלה ועצה טובה כדי להחזיר לדתן ואבירם למוטב ולתקן את נשמותיהם, וראה והבין שהם רשעים גמורים גדולים ועצומים ואין שום עצה ותבונה להחזירם למוטב, לזה התחכם רבן של כל הנביאים לבוא למקור מחצב נשמותיהם אולי משם יוכל להעלותם ולתקנם. וזהו פרוש הפסוק 'וישלח משה לקרא לדתן ואבירם בני אליאב', היינו שיקראו אותם בשם 'בני אליאב' אביהם כי אביהם היה צדיק, וגם 'אליאב' הוא 'אלי אב', ואולי ממקור מחצב נשמותיהם יוכל להחזירם ולתקנם ולהעלותם, והם היו רשעים בתכלית הרשעות וכשהבינו זאת אמרו 'לא נעלה', אין רצוננו להיות לנו עליה, והבן. והשם יתברך יזכנו שנהיה מאמינים בו ובהצדיקים ולא נהרהר אחריהם, וכן יהי רצון אמן.

וידבר כו' בקר וידע ה' כו' ואת הקדוש יקריב אליו כו'. פרוש, לא כדבריכם שעל ידיכם באתי למדרגה זו, לא כן הוא, כי אם מחמת שנהגתי עצמי בדרך הזה, שתכף ומיד בקומי בבקר יחדתי שמו הגדול והנורא ביחודים ודבקות. וזהו 'וידע ה' מלשון 'וידע את חוה' (בראשית ד, א) שפרושו יחוד, וזהו 'בקר וידע ה' את אשר לו' שיחדתי קודשא בריך הוא ושכינתיה עם העולמות. 'ואת הקדוש' פרוש הצדיק אחר כך מקדש עצמו במחשבות טהורות, 'זהקריב אליו' פרוש שמקרב עצמו להשם יתברך להתפלל לבניו, ואחר כך 'אשר יבחר בו' יקריב אליו רצה לומר מי שהשם יתברך ברוך הוא בוחר בו 'יקריב אליו', הוא מקרב אליו במדרגות קדושות, ולא כדבריכם שאתם אומרים שעל ידכם באתי למדרגה זאת, וקל להבין. (נעם אלימלך)

במדרש ואהרן מה הוא (בנדבר טז, יא). בא וראה חסידותו של אהרן כשנמשח בשמן המשחה נזדעזע שמא מעלתי כו' יצא בת קול מה טוב כו' שבת אחים (תהלים קלג, א) כו' ע"ש. פירוש שבת אחים על משה ואהרן שהיו מתחברין יחד בעולם הזה ובעולם הבא. וזהו גם יחד כמו שהיה למטה כן היה למעלה שבת אחים. וזהו עיקר התכלית ותורת האדם להיות מכיר את מקומו להיות מעשיו למטה מיוחדות אליו גם למעלה בשורש. ומאחר דכתיב (שמות ל, לב) על בשר אדם לא ייסך אם כן כשנמשח אהרן נתלבש בלבוש מלאך ה'. וזהו שכתוב נזדעזע שנתהפך להיות מלאך ה'. ולכן כתיב (במדבר טז, יא) הנועדים על ה' ואהרן מה הוא. ולכן ירא אהרן פן חלקו שלמטה אינו מוכן ומתאחד לחלקו הנשפע עליו מלמעלה בשעת עבודתו בקודש ויצא בת

חשבון הנפש מפעלה ליוצר ערב ובוקר

לפני השינה יהודי עושה חשבון הנפש על כל מה שהוא עשה במשך היום, וא"כ משה רבינו חשב שיעשו חשבון הנפש על מה שהם עשו, אבל קרה וכל עדתו הבינו שיש להם זמן עד הבוקר, והלכו במשך כל הלילה להביא עוד אנשים שילכו איתם בדרכם.

אבל לפי דברינו עד עתה, אפשר לבאר את הכתוב בדרך זה. 'בוקר וידע ה' את אשר לו' יגיע הבוקר והקב"ה יחזיר לכם הנשמה, שהוא יודע איך היא התנהגה אתמול, ומה היא עשתה בזה העולם. 'זאת הקדוש והקריב אליו' איזה מתנה יש לו להקדיש ולהקריב אליו, אם זה להתגבר ולעבוד על שמירת הפה והלשון, ואם זה לעבוד על המידות הרעות שטבוע בו. 'זאת יבחר בו יקריב אליו' באיזה מתנה שהקב"ה הפץ ויראה שהאדם השקיע בה את כוחו ונפשו למען לכבד את המלך בכל הכבוד הראוי, אז המלך יתן לו יקר וגדולה, ויתן וימלא לו כל משאלותיו לטוב לחיים ולשלום.

והדגיש הכתוב לאמור 'בוקר וידע ה', 'בוקר' הוא מלשון לבקר, שצריך תמיד האדם לבקר את מעשיו ולדעת שהקב"ה מלא כל הארץ כבודו, ומביט וצופה על כל המעשים של האדם, הוא יודע כל מעשיו ותהלוכותיו בכל משך שנות חייו, ולכן גם הקדישו את תחילת היום ללימוד בגמרא שהרה"ק הרבי הזקן מווארקי התבטא ש"דף גמרא זה הטהרה הגדולה ביותר", וה"בית אהרן" כתב לשון שדף גמרא לפני התפילה זה בחי' של גן עדן העליון" טעמו וראו כי טוב ה', יש לנו הזדמנות כל יום מחדש בשעות הבוקר לבקר את מעשינו לטוב ולמיטב. ומאותו הסיבה אפשר לבאר למה לא אמר הכתוב 'ערב וידע ה', שהזמן שאדם יכול לבקר ולתכנן את מעשיו במשך היום, זה בשעות הבוקר שהוא עוד פנוי ממעשי היום יום, אמנם בערב צריך לערוך חשבון הנפש, אבל זה על היום שעבר שמה שהיה אין ומה שעתידי לבוא אין הוא יכול לדעת, אבל בתחילת היום הוא יכול לבקר את מעשיו שבל יבוא בסוף היום, וידפוק על ליבו 'אשמנו, בגדנו.../... לכן צריך לבקר את מעשינו עם תחילת היום. בשעת הבוקר.

אמנם קרה שטיפש היה, מה היה ראוי לשטות זו לחלוק על משה רבינו ע"ה מהימנא, שליח ה' שהוציא אותם ממצרים והוליך אותם בכל הדרך עד ביאתם אל ארץ ישראל, איך הוא ביקש לחלוק על משה רבינו? אלא שהוא ידע שהוא עושה טעות, אבל כל מתוך שכרות, ושיכור דינו שישן את שינת הלילה, ולבוקר רינה. אבל קרה ידע שאם ילך לישון יצטרך לעשות חשבון הנפש, ובדאי יתחרט על כל מה שעשה. ובאמת שהוא ידע בתוך תוכו כמה משה רבינו אמת ותורתו אמת, אבל הבעל דבר הפריע לו, כי בעלי המחלוקת דרכם להמשיך במחלוקתם ללא שום סיבה. ואל לנו לחשוב שקרח היה ההיפך מצדיק, כתוב בספר "שם משמואל" שהוא היה צדיק גדול שהלך עם בגדים שראויים לרבנים חשובים, אבל כדברינו, שהיצה"ר התגבר עליו באותה השעה, ולכן ירדו הוא ובני חיים שאולה, שלא חזרו בהם על חטאם אשר עברו.

ואני רוצה לסיים בדבריו הק' של ה"אור החיים הקדוש" (בד"ה ויאמרו, עיי"ש בהרחבה) שיש שלש סוגים בבני האדם שהקב"ה חפץ בהם לפי מעשיהם, א, השבח וההלל שנותנים לו כל צבא מעלה. ב, נשמות הצדיקים שנותנים שבח והודאה מב' אוצרות החיים, א, נשמות שבלא באו עדיים לעוה"ז שעליהם אמרו חז"ל (יבמות סב.) עד שיכלו נשמות שבגוף, וב, נשמות שכבר באו לעוה"ז וחזרו ונתנו באוצר החיים, וכולם נותנים שיר שבח והודאה לבורא ית"ש ויתעלה בסוד (משלי ט"ז) "כל פעל ה' למענהו". ולמעלה מהם ג, השיר והשבח העולה מהנשמות אשר הם בעולם הזה, אשר הם תוך הבשר והוא מונעם מהכיר ה', והם מתעצמים לאהוב ה', ולשבחו ולהודות למאמרו זה עליון וחשוק אצל הבורא למעלה מהכל. ולזה נתחכם משה וריצה ה' בדבר שהוא חפץ בו ואמר אלהי הרוחות לכל בשר שאתה חפץ שאלקותך תהיה לרוחות בזמן שהם בבשר, ואם אתה ממייתם אתה חסר רצון זה, ואין נכון להגביר הדינים שישוּבו הפסד קבלת אלקותך לרוחות שבבשר שהוא רום תכלית חשקך, ואמר האיש אחד יחטא לומר שכפי הדין אין להם חיוב כי כולן לא חטאו לחיבים אלא אתה בא עליהם בקצף שהוא תגבורת הדין, והוא אומרו תקצוף. ע"כ לשונו הק'.

העולה מדבריו, יש שבח והודאה שעולה מפנימיות של כל אדם, אבל בעוה"ר יש מפריעים בעדו, וכשהם משתוקקים בהתעצמות עצומה לתת שיר ושבח והודאה לרבונו של עולם, זה הכי חשוב אצל רבש"ע, ולכן משה רבינו ביקש מהרבש"ע שלא יקצוף על כל העדה, כי באמת היה להם חיבור להקב"ה בכל מעשיהם, ואם חלילה היה נראה אחרת, זה הכל בגלל שזה הוסתר ע"י משעים שהפריעו להם מלעשות רצונו ית' בשלימות.

פעם היו שני ידידים מהכפר, שביקשו להיפגש עם המלך בכבודו ובעצמו בארמונו המפואר בעיר הביירה. ולאחר המתנה של מס' חודשים, והכנה בכל המובנים, החל מבחירת מתנה, שאין לבוא לפני המלך בלא תשורה, שלפני שיבוא האדם ויבקש את מבוקשתו, היה מניח את המתנה על עמוד מיוחד שעמד בטורקלינו של המלך, המלך היה רואה את ההשקעה, ולפי ההשקעה המלך היה יכול לתת זאת ועוד. וכלה בבחירת בגדים נאים ומכובדים, שלא בכל יום זוכים לבוא לפני המלך, ולבקש ולהתחנן על נפשם על מה שהם צריכים.

בתוך הנסיעה הם דיברו יחד על המתנה שכל א' בחר לעצמו להביא לפני המלך, כמה השקעה, כמה מחשבה, כמה השקיעו מאונם ומהונם למען המטרה. א' אמר הנה הבאתי לפני המלך כד משובץ אבנים ומרגליות טובות, ובטוח אני שמיד והמלך יראה את הכד הוא יכפיל וישלש על בקשותי. השני אמר לעומתו, אני השקעתי שעון מאחד המותגים המובילים בעולם, והמיוחד שבו, שהשקעתי אריזה יפה עם פרחים ועציצים, שלא רק המלך יהנה מהמתנה עצמה, אלא מכל ההשקעה מסביב, ובטוח שאני ישא פרי על השקעתי הרבה. הם התווכחו ביניהם, תוך שהראשון אמר מה ההבדל איזה אריזה יש, הרי בתוכו יש מתנה. ולכן החליט שמיד שירדו ימצא אריזה כלשהי ברחוב, ויעטוף בה את המתנה. ואכן כן, מיד שהם ירדו מהכרכרה, הוא שם עיניו לקרטון קרוע ומלוכלך, וללא שום מחשבה הוא שם את הכד בתוכו.

תחילה הראשון נכנס והראה למלך את השעון עם האריזה, המלך התפאר על ההשקעה הרבה, ועל המתנה המכובדת והנאה שנתן למלך, ובאמת העניק לו כיד המלך הרחבה והמלאה. אבל שהשני נכנס, וביקשו מלפניו שיאות להניח את המתנה על העמוד, המלך חשך עיניו מראות, וצעק עליו על ביוון המלך, ושלח חיילים לאזוק אותו ולהניח אותו בבית האסורים. הוא מיד התחיל לבכות ולהתחנן על נפשו כמה השקעה וכמה מחשבה שנתן בזה בוקר וערב ללא הרף, ולפחות שהמלך יסתכל מעט לתוך האריזה, ויראה שהמתנה נאה ומכובדת. אבל המלך לא הסכים כלל וכלל. שאותו אדם ביקש לדעת על מה ולמה האיש שלפניו נכנס וזכה ליקר וגדולה, המלך ענה לו: האיש שלפניך לא רק השקיע במתנה אלא באריזה נאה ומכובדת. ולכן נתתי לו בהתאם להשקעה ולהערכה. אבל אתה שאולי הבאת מתנה נאה ומכובדת, אבל הבאת אותה בתוך קרטון קרוע ומלוכלך, שניכר ממעשיך שכבוד המלך נחשב בעיניך לבזיון, ולכן יש לך דין של מורד במלכות...

ה"חפץ חיים" המשיל משל זה, לאותם הניגשים לדבר עם המלך מלכי המלכים - הקב"ה, בוקר צהריים וערב, ומתפללים שלש תפילות ביום, שחרית מנחה ומעריב, להודות על העבר ולבקש על העתיד, וניגשים הם לדאבון כל לב אמנם עם מתנה נאה ומכובדת, אבל באריזה מלוכלכת ומכוערת, ולכן חשוב מאוד ההכנה קודם התפילה, שיחשוב בעצמו לפני מי הוא ניגש לדבר, הוא מיד יתמלא ברתת זועה, ויכין עצמו בדבעי, לתת מתנה נאה ומכובדת באריזה נאה ומכובדת.

המתנה זה מה שהקב"ה נותן לנו מיד עם קומינו מהמיטה, 'נשמה שנתת בנו טהורה, אתה בראת אתה יצרת, ואתה נפחת בי, ואתה עתיד לטלה ממני ולהחזירה בי לעתיד לבוא', זה המתנה עצמה שמקבל כל אדם, והוא צריך להשקיע בה את כל ימי חייו בעוה"ז לנקות ולהוריד ממנה כל לכלוך כל שהיא, וביום פקודה שיחזיר את הנשמה הטהורה הזאת, הקב"ה מיד יתמלא שמחה על כל ההשקעה על אף כל מה שעבר עליו בימי חייו. וכגודל ההשקעה כל גודל הערכה. אבל יש גם את האריזה החיצונית, שזה הגוף שסובב את הנשמה, לשמור עליה גם נקיה וטהורה, שהפה והלשון ידבר רק דברים נקיים וטהורים, ושהאזניים ישמעו דברים טובים, ושהעינים יראו דברים המותרים, וכן הלאה ע"ז הדרך, כל הרמ"ח איברים והשס"ה גידים שבאדם צריך אדם לשמור עליהם שיהיו נקיים, נאים ומכובדים, שלעתיד לבוא הקב"ה יתפאר בו לעיני המלאכים על המתנה ועל האריזה הנאה והמכובדת, שהרבה יותר חשובה מאשר מתנה גשמית שנערכת רק למשך ימים או שנים, והנשמה זה דבר שהקב"ה שמח בה בכל רגע.

השבוע במקרא (ט"ז, ה') "וידבר אל קרח וכל עדתו לאמר בוקר וידע ה' את אשר לו, ואת הקדוש והקריב אליו. ואת אשר יבחר בו יקריב אליו". הרבה טעמים נאמרו לבאר למה משה רבינו היה לחכות עד שיאיר היום שהקב"ה יאמר במי הוא חפץ, הרי משה רבינו יודע שהקב"ה יבחר בו? ורש"י פירש שעת שכרות היה להם, וחשב משה רבינו שאולי עד הבוקר הם יפקחו, ויחזרו בהם. וה"אור החיים הקדוש" ועוד מפרשים היטבו לבאר שבכל יום

מעשי צדיקים

מעשה בקורה של קראקו

דתיים בכלל ולדתיים היהודיים בפרט, הוא ביקש מהבישוף להטריח את עצמו ולבוא לכאן ולחזות דעתו בנושא הענין.

הבישוף שהיה שונא ישראל מושבע, קפץ על ההזדמנות שניתנה לו להשחיר את פני היהודים, הוא נקט כאן עמדה אוהדת ל"אדם החביב" זיגמונד, ניהל ויכוח קולני עם הרב, העליב אותו ואת הדת היהודית, ולבסוף פסק כי הרב יכול חייב לערוך טכס נישואין לכהן עם הגרושה. הנסיך ששבע נחת מה"פסק" של הבישוף, הודיע כי מצידו הענין נגמר. הוא ציווה על הרב להעמיד חופה לשלמה - זיגמונד. בקול שקט והחלטי השיב הרב לנסיך כי הוא היה מבצע את הפקודה בחפץ לב, אולם אין הוא יכול לעשות זאת, לאחר שהוא סר למשמעתו של כוח עליון יותר, הוא ממלא את הוראותיו של הקב"ה ובשום פנים ואופן לא אוכל למלא הוראה זו הנוגדת את הצו האלוהי ולהעמיד את החופה - אמר הרב. דבריו אלה של הרב עוררו אצל הנסיך כעס גדול. "נראה דברי מי יתקיימו" אמר בקול מאיים, והרב הלך לביתו כשחששות כבדים מעיקים על מנוחת נפשו.

כעבור מספר ימים הגיעה לבית הרב פלוגה של חיילים, והמפקד שלהם הודיע לרב כי בפקודת הנסיך עליו להופיע במרכז העיר ולערוך שם את טכס נישואיהם של שלמה והגרושה. והוסיף כי כל בני קראקו יהיו נוכחים בטקס לפי רצון הנסיך. כאשר הרב הגיע למקום המיועד מצא שם קהל גדול של יהודים ושל לא יהודים שבאו לחזות בטכס ורצו לראות אם יכנע הרב או לא. בתווך עמדו החתן והכלה לבושים הדר ועל פניהם שביעות רצון על כי הצליחו להכריח את הרב למלא את מבוקשם.

הרב שוב ניסה לדבר אל ליבם של החתן והכלה שיוותרו על הנישואין האסורים לפי הדין, הוא הודיע להם כי אין בדעתו לערוך את החופה, והנסיך יכול לעשות עמו מה שהוא רוצה. הדברים של הרב היו לריק, החתן והכלה וכן המחותנים השיבו לו דברי גידופן וזרזוהו לערוך את הטכס ללא שהיות.

ברגע זה כאשר נראה היה כי כלו כל הקיצין, הרים הרב הישיש את עיניו השמיהו ושפתיו לחשו תפילה חרישית, אותה תפילה שהתפלל בזמנו אליהו הנביא על הרב הכרמל: ה' אלקי אברהם יצחק וישראל, קדש את שמך ברבים ויודע כי אתה אלוקים בישראל, וכי יש מנהיג לבידה, ענני ה' ענני וידעו העם הזה כי ה' הוא האלוקים וכדבריו עשיתי את הדיברים האלה. אך סיים הרב את תפילתו והאדמה פצתה את פיה ובלעה את החתן והכלה, הכל אירע כהרף עין לתדהמת כל הנוכחים. פחד מוות נפל על באי החתונה שנפוצו לכל עבר, קולות הצעקה שלהם נשמעו למרחקים. הרב נותר במקום יחידי כשמלוויו החיילים עדיין עומדים לידו כמאובנים, האדמה שפתחה את פיה ובלעה את הזוג שוב סגרה את פיה, ולא ניכר כי מאורע מזעזע נתחולל כאן מספר דקות קודם לכן. החיילים שהתאוששו בינתיים תקעו את חרבם סביב המקום והלכו לספר לנסיך כדי לספר לו מה קרה.

הידיעה המרעיעה שאירעה רושם עמוק על הנסיך, הוא נדהם בהיווכחו לדעת כי הרב הוא איש קדוש והוא שולט על כוחות על טבעיים, היה רוצה לבקש סליחה מהרב הישיש, אולם כיצד יעשה זאת. הנסיך החליט לשאול בעצת הבישוף, והוא שלח אליו שליח הביתה, אולם הלך חזר כשבפיו בשורה מזורה: כששמע הבישוף את השמועה הוא פשוט יצא מדעתו והחל דופק את ראשו בקיר, עד שהיו חייבים לסגור אותו בחדרון קטן. בשמעו כי הבישוף שלו השתגע, אחזה אימה בנסיך ה"גיבור", ולא איבד זמן ומיד נסע לביתו של הרב כדי לבקש ממנו סליחה ומחילה, הרב אמר לו כי אישית הוא לא נפגע ולא נעלב ממנו, ומה שהוא פגע באמונה היהודית אין זו אשמתו אלא אשמת החינוך שהוא קיבל ואשמת מחנכיו שהרגילו אותו לזלזל ברגשות אחרים. הרב סירב בתוקף לקבל מהנסיך פיצוי חומרי כלשהו, דבר אחד ביקש מהנסיך: היות וברחבת השוק יש עכשיו קבר של שני אנשים, והיות ולכניהם אסור לעבור במקום שיש שם קבר, הוא ביקש שהנסיך יתן הוראה לגדור את המקום בחומת לבנים מסביב. הנסיך הבטיח זאת ומיד פקד לגדר את המקום בחומה.

לפני למעלה משש מאות שנים נתקבל בקראקו רב חדש אשר היה גאון גדול ותלמיד חכם מופלג, שמו היה רבי יצחק והוא הגיע מגרמניה, שם כיהן ברבנות באחת הערים הגדולות, אחרי שכל היהודים גורשו משם, ולאחר שעמדו על טיבו, בחרו בו יהודי קראקו לשבת על כס הרבנות בעירם. בקראקו של הימים ההם שלט נסיך פולני, לנסיך זה היה מנהל עסקים יהודי שאף הוא היה מוצאו מגרמניה, אולם הוא היה מרוחק לחלוטין מן היהדות, עד כי נהג לקרוא לעצמו "זיגמונד" במקום שמו היהודי "שלמה".

שלמה זה ביקש להתחתן עם אישה יהודיה גרושה, והאישה רצתה שדוקא הרב החדש של קראקו יסדר לה חופה וקידושין. אולם כאן נתגלה מכשול בלתי צפוי, מאחר ושלמה היה כהן, הרי שלפי דין תורה אסור היה לו לשאת אישה גרושה, ולכן הודיע להם הרב כי לפי הדין אין כהן רשאי לשאת גרושה ולכן הוא לא יכול לערוך להם חופה וקידושין. שלמה זה היה בעל השפעה בעירו, הוא לא קורץ מחומר ותרני ולא היה קל לשכנעו, העובדה ש"כהונתו" מונעת ממנו מלשאת את הגרושה לאישה, לא נראתה בעיניו ככלל, הוא היה רחוק מיהדות, לא קיים את חוקי התורה ולא שמר מצוותיה. "מה לי איפוא לאיסורים מסוג זה? התערם, הוא לא היה מסוגל להבין מדוע מסרב הרב לערוך לו קידושין אם האישה רוצה כל כך, הוא הודיע לרב כי הוא מוכן לוותר על הכהונה והוסיף: אם הרב לא יערוך לי את החתונה כאן, אסע לעיר אחרת ושם יעמידו לי חופה בלי כל בעיות.

הרב ניסה להסביר לו כי לא יעשה כן בישראל, מתפקידו רב למנוע ממנו מלעבור עבירה כזו, אם יהודי אינו שומר ת כל תרי"ג המצוות, הרי שאין פרוש הדבר שהוא יכול לעשות כבר ככל העולה על רוחו - הסביר לו הרב. והוסיף ואמר לו כי אם יהודי נולד כבנו של כהן, הרי שזה יחוס גדול וכבוד רב, ואין כל אפשרות "להתפטר" סתם ככה מכהונה זו. התורה הקדושה הטילה על הכהן חובות מיוחדים והוא יתחייב בסגולות ובקדושה מיוחדת. לפי זה אין כל אפשרות עפ"י דין שכהן יתחתן עם גרושה. והרב הוסיף ואמר שאם יתעקש ובכל זאת יתחתן עמה, הרי שלא תצמח כל טובה לא לו ולא לה. חשוב נא היטב שלמה אמר הרב, ותוציא לך ענין זו מהראש, יתר על כן כבר הגיע הזמן שתעזוב את דרכך ותתחיל להיות שומרת תורה ומצוות, הרי ששערי תשובה לעולם אינם ננעלים. שלמה אטם אזניו משמוע לדברי הכיבושין של הרב. בראות הרב כי לא יעלה בידו להניא אותו מלבעז את מחשבתו הרעה, הזמין את קרובי הגרושה וניסה להשפיע עליהם שהם ישיפיעו על האישה שתבטל את ענין הנישואין עם הכהן. קרובי האישה שהיו סוחרים אמידים שקיוו לקשור קשרים טובים עם שלמה ולהיבנות בדרך זו בעסקיהם, לא היו מעוניינים לבטל את השידוך, אלא להיפך, הם קיוו שהוא כן יצא אל הפועל ועל ידי כך יוכלו לבוא בקשרי מסחר עם שלמה והנסיך. הם טענו כי הרב מחמיר מידי ומערים קשיים ללא צורך. הרב הזהיר אותם ואמר כי הוא יכריז על הענין בשבת מעל הדוכן בבית הכנסת, ואם זה לא יעזור יהיה מוכרח להכריז חרם על כל מי שייסייע להם להתחתן.

הרוחות געשו ורעשו והקהילה המקומית התפלגה לשני חלקים, רוב היהודים צידדו בעמדת הרב, אולם היו גם כאלה, ובעיקר הקרובים העשירים וכל מיני טיפוסים שרצו ליהנות מהעסקה שטענו כי הרב מחמיר מידי. בינתיים התהלך שלמה אפוף כעס, הוא סיפר לנסיך כי הרב מפריע לו להתחתן בגלל "דבר פעוט" חסר חשיבות. הנסיך הרגיע אותו באומרו כי אל לו להתרגז, הוא כבר יראה לסדר את הענין על הצד הטוב ביותר. הנסיך שלח לקרוא לרב וכן שלח לקרוא גם את הבישוף הנוצרי, כשהגיעו השניים, שאל הנסיך את הרב מדוע הוא מסרב לחתן את שלמה והגרושה? הרב חזר על טענותיו, אותן השמיע כבר קודם לכן באזני שלמה. והוסיף ואמר: כי הוא בתור רב, אינו מוסמך לשנות דבר מההלכה הפסוקה, ואם לשלמה יש טענות, הרי הן כלפי שמיא, בכיכול, ולא כלפי הרב אשר ממלא את תפקידו ותו לא. בתשובה לכך אמר הנסיך, כי בהיותו זר לעניינים

כתובת מייל של מערכת הגליון

a13215113@gmail.com

עלוך זה נתרם

הודעה משמחת

ב"ה, לכל המעוניין ניתן לתרום בעמדות "קהילות" וב"נדרים פלוס" הפרוסות בבתי כנסיות ברחבי הארץ והעולם ע"ש "עלוך אשרי האיש" או במספר טלפון ("קהילות"): 073-275-7000, ולהקיש קוד 8915

אין צורך להעביר כסף, אלא פניכם אליהם לגאון אפנחה

נודב לע"נ

הרב נפתלי הרץ בן הרב יוחנן דב הלוי ז"ל

נלב"ע י"ב חשוון ולע"נ האשה החשובה מרת רבקה בת הרב משה חיים ע"ה ת. נ. צ. ב. ה.

נודב לע"נ

הרב מרדכי מנחם מנדל בן הרב אהרן אריה ז"ל נלב"ע ה' תמוז תשפ"א ת. נ. צ. ב. ה.

המעוניין לתרום להוצאות העלוך להצלחה, ברכה או לע"נ יפנה לעורך הבה"ח ישראל פינגבוים ה"ה, או להפקיד בבנק פועלים, סניף 533, מס' ח-ן - 540321 ע"ש ישראל בנימין פינגבוים. ניתן לתרום מכספי מעשר.